

הגאון רבי אליהו קלאצקין זצ"ל *
אב"ד לובלין ובירושלים

בדבר איסור הכניסה להר הבית בזה"ז

הנה בשו"ת הרדב"ז סי' תרצ"א הביא מה שהיו מחמירין שלא ליכנס בשוק אל קטאנין מצד חשש קירוב למקום המקדש וכתב שאין לחוש לזה כל שיש בינו ובין הכיפה יותר מאחד עשר אמה. ושיש מחילה תחת הקרקע ופתחה לצד המערב ואסור ליכנס לשם משום דקימ"ל דמחילות הפתוחות לעזרה נתקדשו. והביא שיטת הראב"ד דהאידנא אין כרת למי שנכנס למקדש ודגם לשיטת הראב"ד איסורא בודאי איכא מה"ת.

והמג"א סימן תקס"א סק"ב פסק כדברי הרמב"ם שהנכנס עתה למקום המקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים ושכן כת' התוס' בשבועות דף י"ד ד"ה ונעלם ובס' התרומות ובאגודה, ועיין בבנין ציון סי' ב' דאפילו טבל ונכנס חייב כרת, והביא ממ"ש בגמ' מכות דף כד: שאמרו במקום שנאמר בו הזר הקרב יומת, שיש בכניסת זר חיוב מיתה. והביא מ"ש במדרש תנחומא פר' וישלח שגם כשחרב ביהמ"ק אין שכינה זזה ממקומה שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים וכן הוא אומר ויענני מהר קדשו (מדרש רבה שמות ב, ב.) אמר ר' אחא מעולם אין השכינה זזה מכותל המערבי של ביהמ"ק שנאמר הנה זה עומד אחר כתלנו. וחומר האיסור ידוע ומפורסם ולא נסתפק בזה מעולם מי שיש בו שמץ ריח תורה ויראת שמים.

ובס' משכנות לאביר יעקב חלק שני הביא בשם הרב הה"ג ר' ישעיה זצ"ל שהי' חרד אפילו ללכת לכותל המערבי מצד שחשש שמא ישכח ויכניס ידו בתחורין שיש בהכותל המערבי, והגאון הגדול אב"ד דבריסק זצ"ל אמר שאסור להכניס שם יד מטעם ביאה במקצת, והנה עתה קמו פורצי פרץ לפקפק בהאיסור וכאילו הי' מקום להסתפק בזה וכל השומע יתפלץ לשמע דברי הבל כאלה.

ורבים האומרים שלפי המבואר ביו"ד סימן של"ד סעיף מ"ד הוא מהדברים שיש לנדות עליהם ונדרשתי בזה לחוות דעתי.

ולענ"ד יש להתבונן לדברי הח"ס בליקוטי שו"ת תשו' פ"ו מה שהשיב להגאון קדוש ישראל ר' עקיבא איגר זצ"ל ע"ד המחברת שקרא המחבר בשם נוגה צדק ואור

* תשובה זו נתפרסמה בקול ישראל ניסן תרפ"ח נגד מאן דהו שרצה להתיר להכנס לחלקי הר הבית, ומשום חומר הענין שהדברים נוגעים גם היום למעשה מצאנו לנכון לפרסם תשובה זו, עם הוספת הגרי"ח זוננפלד זצ"ל.

נוגה ושיש בדברי החוברת הנ"ל דברים שמטרתם לפרוץ פרצות ומרורות טמון בחבו ובקרבו ישים ארבו וכתב הח"ס זצ"ל בזה"ל יש לדון זה המחבר כי הוא נע וגד משוט בארץ וכו' ואפשר שהוא ממהדורי פתחא ועניות נולתו כו' אבל לבי לבעל השיר כו' יבא בעל הכרם וקוצים מכרמו יעקור ויהפוך לבבכם לטובה ולא ימצא עוד בבית ד' כנעני ופוקר ויאמינו באלוף ביהודא וישראל ולא ישעו עוד בדברי שקר כי כולם ידעו את ד' כו' ועינינו תראינה ציון נוה שאנן כו' ע"ש בדבריו הקדושים וכדרך זה יש לדון לכף זכות זה המחבר אשר העניות מנולתו, ועי' ברכות דף ו: מאי כרום זלות לבני אדם אלו דברים העומדין ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן כו' כיון שנצטרך אדם לבריות פניו משתנות ככרום כו' ואולי הכונה שעי"ז שומע לעצת המחזיקין בידו ואומרים לו שמלה לך (אצטלא של צורבא מרבנן) קצין תהיה לנו וגו' להפיץ דברים המתאים לרוחם. ¹²³⁴⁵⁶⁷ ^{לפי חתומי} והנה בסוף מכות דכיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים כו' מקום שכתוב בו והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה כו' ויתכן שבכלל כונת הדברים הוא מה שאמרו בברכות דף סא: אמשול לך משל לשועל כו' רצונכם שתעלו ליבשה כו' א"ל אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה כו' עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי היא חייך ואורך ימך כך, אם אנו הולכין ומבטלין הימנה עאכ"ו כו' ועד"ז אלו הנדמים בערמתם להשועל מטרתם לעשות מרכז הכפירה וחלול הקודש במקום המקדש.

^{לפי חתומי}

וח"ו לתלות בדברים כמו אלה מאמר רז"ל בחולין דף ז. מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אשר האומר שם כן ה"י רבנו הקדוש וחכמים הודו לו. ודימה זה כמו בנחש הנחושת בגמ' פסחים דף נו. דהודו לו חכמים. ועי' שבת דף קיב אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים כו'.

(ועי' קו' התו' שם בחולין בד"ה אלא דהקשו אמאי לא משני הכי בשבת דף נו: וי"ל דזה שהתיר רבי את בית שאן מצד שהיה לו הקבלה שהניחו כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית ע"ש בגמ', והיינו דוקא בזמן שהי' צורך והכרח לעניים ולא בזמן הקודם שלא היו העניים מרובים ושלזאת מקודם לא נהגו אבותיו ואבות אבותיו היתר ורק בשעת ריבוי העניים הי' התקנה מעולם להתיר והביא דוגמת הכתוב (מלכים ב' יח), וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כו' דהיינו כדקאמר בר"ה דף כט עה"כ והי' כל הנשוך וראה אותו וחי שבזמן שישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים. ולזאת בימי חזקיהו שהרבה להרביץ תורה בישראל יותר מכל הדורות שקדמוהו כמ"ש רז"ל סנהדרין דף צד: אר' יצחק נפחא חובל עול של סנחריב וכו' מפני שמנו של חזקיהו ובזכותו וזכות דורו אמר להקב"ה אני ישן על מטתי ואתה עושה, ממילא לא הוצרכו לנחש הנחושת וכמ"ש בסוטה דף כא דתורה בעדנא דעסיק בה מגנא ומצלא מיצה"ר ולכן לא הי' פגיעה בכבוד אבותיו מזה שנהגו היתר בכאן במה שנהגו הן בו איסור).

והנה בפסחים דף גב: מצינו דקרי עליה רב יוסף עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו כל המיקל לו מגיד לו, הגם שבודאי אין מקרא יוצא מידי פשוטו דקאמר שם (הושע פרק ד') זנות ויין ותירוש יקח לב, עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו כי רוח זנונים התעה וגו' והיינו כדקאמר בסנהדרין דף סג: שידועין היו ישראל בע"ז שאין בהם ממש ולא עבדו ע"ז אלא להתיר להם עריות בפרהסיא ומצד שהשכל נמשך אחר הרצון והתאוה יצר ורוח זנונים התעה אותם עד כי האמינו גם במשאות שוא ומדוחים בסמני ואותות הבל בהגדת המקל ולולא רוח זנונים אשר בקרבם לא באו לידי שטות כזאת. וכאשר רצון האדם נוטה אחר המיקל צריך שיתבונן האדם לחשוד את שכלו אולי ח"ו רצונו מתעהו להאמין לדברי המיקל וכל המיקל לו מגיד לו עד כי יבא לידי כך לשאול בעצו ומקלו יגיד לו, ולזאת אין להתפלא על אלה הנמשכים אחרי רצונם ותאותם שלפעמים לא יתאים לרצונם חוקי תוה"ק וכדי לפרוק מעליהם עול תורה ומצות ימצאו חפץ בדברי שטות והבלים שאין הדעת סובלתם.

ועכ"פ נשען על מאורן של ישראל הח"ס זצ"ל ויש מקום ללמוד זכות על אותו זקן שעניות מגולתו ונטרפה בזה דעתו להיות באותו דבר חבר לפורצי פרץ והשי"ת יתן בלבנו רוח תבונה לשמוע ולהבין דברי התורה.

אליהו קלאצקין

ד' ויקהל כ"ב אדר התפר"ח פעה"ק ירושת"ו

אני איני כדאי וכל דברי הגאון האדיר האמורים לאמתה של תוה"ק, בודאי שחלילה לזונו מדבריו וכל הקל בדעתו ידע שעונש כרת עליו ולכמה פוסקים בעונש כרת נכלל גם קללת ערירי, בכן ראוי לצאת בו במחאה נמרצה שלא להביא אנשים ההולכים לתומם לידי מכשול גדול.

גם על השוגג צריכים להזהיר ולאחר שמוזהר יחוש לעצמו. השי"ת ברחמיו יחון על עניי עמי ויחיש לנו ישועה בקרוב כעתירת המחכה לישועה קרובה.

הק' יוסף חיים זאננענפעלד

א"ה. כעת יצא לאור קונטרס "באור התורה", מש"כ בענין זה הגאון רבי י. יהושע מקוטנא זצ"ל. וז"ל וכבר לי זה ימים שעמדתי לומר דבהר הבית בזה"ז אסור לכנוס מד"ת שהרי קדושה ראשונה קדשה לע"ל במקדש לכו"ע. ונהי דבזמן עבודה שרי לכנוס גם שלא לצורך עבודה כמו בגדי כהונה. מ"מ בזה"ז שבעו"ה הבית שמם עד ישקיף וירא ד'. א"כ דמי לבגדי כהונה חוץ למקדש דאסור מטעם איסור הנאה. ואע"ג דאין מעילה בקרקע מ"מ איסור דאורייתא איכא. עי"ש דבריו באריכות.